

LESBOMAMA MET ZOON

SASKIA DE COSTER

GREGORY FRATEUR

HOMOPAPA MET DOCHTER

Saskia de Coster werd acht weken geleden mama van **Amos** – haar vriendin **Inge** bracht het kind ter wereld, het sperma kwam van een donor. **Gregory Frateur** werd een goed halfjaar geleden papa van **Lola** – hij is een alleenstaande homo en kreeg het kind met **Ester**, één van zijn beste heterovriendinnen. De schrijfster (van romans als ‘Dit is van mij’ en ‘Wij en ik’) en de zanger (van het prachtige **Dez Mona**) zijn wakker en blij: je hoeft geen hetero te zijn voor kindergeluk.

Jeroen Maris / Foto's Johan Jacobs

In Antwerpen improviseer ik een babyborrel, en informeer ik zoals dat hoort eerst naar de geboorte.

Saskia de Coster (38) «Amos is met een keizersnede geboren. Het ging allemaal razend snel, maar ik heb het opgenomen. Niet met een camera, wel met een dictafoon: Amos' eerste kreetje staat daarop, en daar ben ik erg blij mee.

»Ik vond het overweldigend, die bevalling. Doorgaans wordt aan de partner gevraagd om de navelstreng door te knippen,

maar dat hebben ze bij mij niet gedaan – ik was iets te hard van de kaart.»

Gregory Frateur (34) «Bij ons was de vroedvrouw behoorlijk streng en kordaat tegen de zus van Ester en mij: ‘Kom, meehelpen!’ En plots hielden we beiden een been van Ester vast (*lacht*). Die bevalling werd meteen iets heel fysieks. De kracht die er toen in dat kamertje ontstond! Na de geboorte bleef die vroedvrouw nogal bruto. ‘Hemd uit, shirt ook, en het kind bij je nemen!’ Dat moment waarop ik

Lola voor het eerst tegen de borst trok... Zo ontroerend: ik was een natte dweil.»

De Coster «Ik herinner me dat ik, even na de geboorte, de opdracht kreeg om Amos zelf naar zijn kamer te brengen. In de ziekenhuisgang passeerden we een groepje werklui. Heel bevreemdend: het banale, dagelijkse leven kruiste het mijne, waarin ik net een nieuw aardbewonertje geboren had zien worden dat ik nu tijdens zijn eerste momenten op deze planeet in mijn armen droeg.»

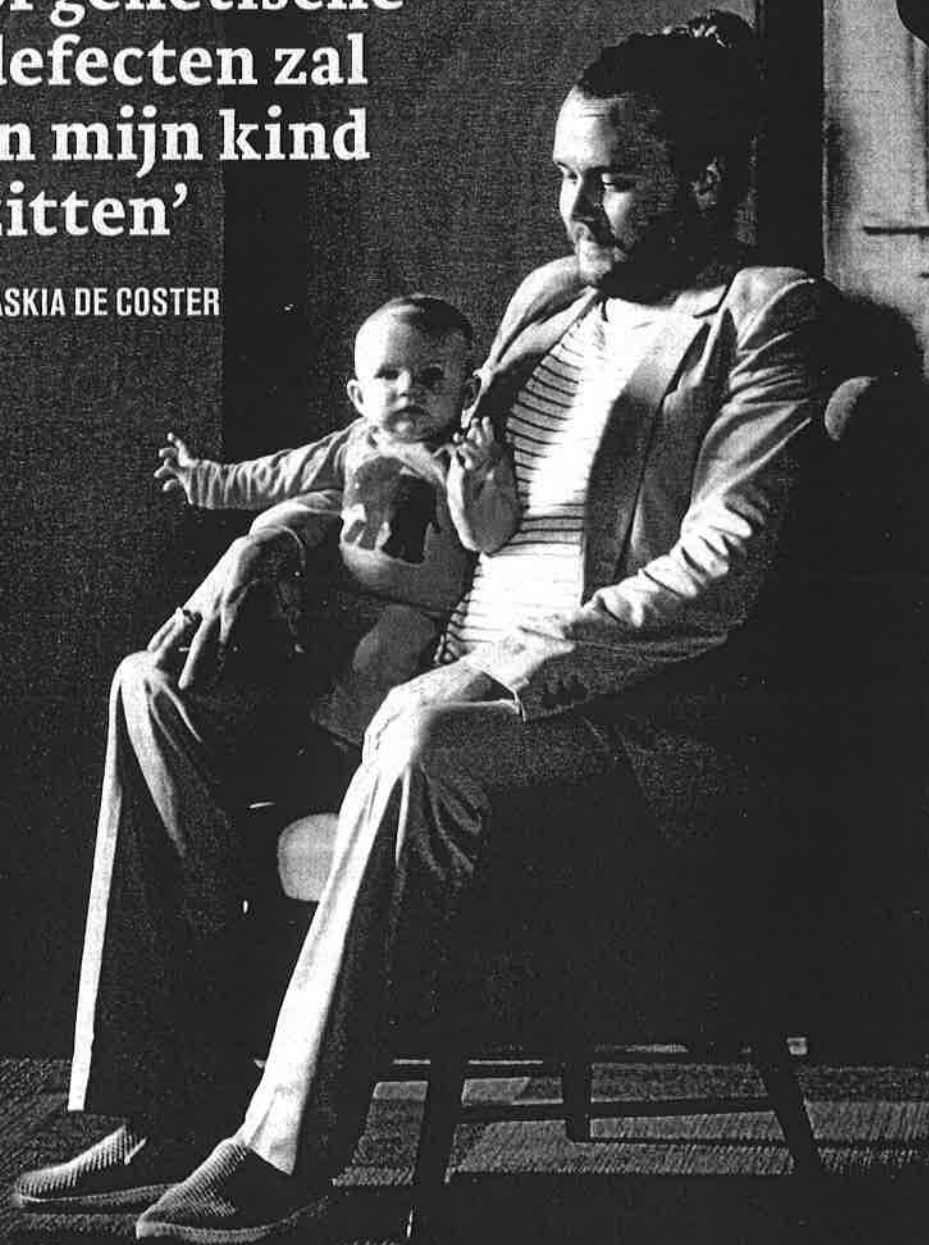
Frateur «Ik vond het ook bijzonder om te zien hoe heftig de band tussen moeder en kind is in de eerste weken. Maar ik heb me nooit buitengesloten gevoeld. Ester geeft borstvoeding, maar ze kolfde ook af, zodat ik Lola af en toe een flesje kon geven.»

De Coster «'t Is zo aandoenlijk, hè, dat kleine, hulpeloze wezentje. Die totale afhankelijkheid!»

Frateur «Ik vind het straf dat wij dat allemaal overleefd hebben! Als een paard ter wereld ►

**'Het stelt me
gerust dat er
geen biologische
band is. Niets
van m'n eigen
verknoopteden
of genetische
defecten zal
in mijn kind
zitten'**

SASKIA DE COSTER

SASKIA DE COSTER & GREGORY FRATEUR

► komt, begint het meteen te lopen. Maar een mens kan niets, hè, echt niets!»

De Coster «Ik dacht vroeger dat ik dat nooit zou kunnen, zo zorgen. Het leek me zo gróót allemaal. Maar ook al is er geen biologische band, mijn moederschap bleek meteen vanzelfsprekend zodra Amos er was. 'Hier is het,' dacht ik, 'kom, we beginnen eraan.'

IN DE ONDERBROEKENLADE

HUMO Dankzij een nieuwe wet, Saskia, kun je meteen erkend worden als moeder van Amos. Tot voor kort moest de niet-biologische moeder het kind nog adopteren.

De Coster «Een extreem vernederende procedure. Je moest psychologische tests ondergaan en je was afhankelijk van de goodwill van een rechter. Als die een beetje moeilijk wilde doen, stuurde hij de politie naar je huis om in de onderbroekenlade te kijken – kwestie van te checken of je wel echt een ouderpaar vormde. Zo'n adoptieprocedure kon jaren aanslepen, en je kon ook gewoon geweigerd worden. Terwijl heterokoppels nooit moeten aantonen dat ze geschikte ouders zullen zijn, en de vader daar sowieso erkend wordt. Maar nu is er gelukkig die wet.»

Fratureur «Ik heb dat soort administratieve rompslomp kunnen vermijden doordat ik op papier gewoon in een man-vrouwsituatie zit.»

De Coster «Dat ik daar niet aan gedacht heb, verdorie! (lacht)»

Fratureur «Toch heb ik Lola nog niet erkend. Ik wacht nog op een andere wet: die van de dubbele familienaam. Officieel heet mijn dochter nu Renard – de familienaam van Ester. Zodra de wet in voege is en ik haar erkend heb, wordt het Renard-Fratureur.»

De Coster «Amos heeft mijn familienaam. Op die manier wilde ik mijn betrokkenheid laten zien. Want logischerwijs zal hij op Inge lijken, niet op mij. Wie ben ik dan voor hem, vroeg ik me af. Het antwoord zit 'm

'Ik ben van een paar dingen heel zeker, en één daarvan is dat ik nooit een kind zal baren'

SASKIA DE COSTER

deels in die familienaam: óók zijn moeder.

»Hij kan zelfs niet toevallig op mij lijken, want genetisch staat het vast dat hij blond haar en blauwe ogen zal hebben. Een echt arisch jongetje (lacht).»

HUMO Dat je met stelligheid zo'n genetisch rekensommetje maakt, betekent dat je de donor kent?

De Coster «Dat was essentieel voor ons. In het belang van Amos: als je afkomst een groot vraagteken is, kan dat later problemen geven.»

Fratureur «Op een bepaald moment gaat een kind toch op zoek naar zijn identiteit.»

De Coster «De donor is een soulmate van me – een soort broer, eigenlijk. Intuïtief voelde ik aan dat ik hém als donor wou. We hebben daarna nog wel andere opties besproken, maar we kwamen steeds weer bij hem uit. We dachten: ja, daar komt een tof kindje van. (Ver-

ontschuldiging) Tja, in wezen is het hetzelfde als wat heterovrouwen vaak doen zodra ze 30 zijn: potentiële partners screenen op hun kwaliteiten als vader.

»Onze donor woont wel aan de andere kant van de wereld. Die fysieke afstand is gezond. Als hij in België woont, riskeer je toch dat het een pseudogedeeld kind wordt. Als hij elke dag een bezoektje brengt, geeft dat problemen. Daar heb ik al niet zo opbeurende verhalen over gehoord.»

HUMO Was het een optie dat jij het kind zou dragen?

De Coster «Ik ben van een paar dingen heel zeker, en één daarvan is dat ik nooit een kind zal baren. Je moet dat negen maanden dragen, daarna moet je het er nog uit krijgen... Alleen al de gedachte beangstigt me. Ik heb die drang ook nooit gevoeld: er waren geen hormonen die riepen dat er dringend een kind moest komen. Maar al in het begin van onze relatie had Inge me gezegd dat ze ooit een kind zou willen. En langzaam aan ben ik ook ontvankelijk geworden voor dat idee.

»Het stelt me ook een beetje gerust dat er geen biologische band is. Niets van m'n eigen *verknoptheden* of genetische defecten zal in Amos zitten.»

Fratureur «Bij mij kan dat uiteraard wel, maar dat houdt me nauwelijks bezig. Ik heb als kind behoorlijk wat angsten gehad, en ik hoop dat Lola daar géén last van zal hebben. Maar als het zo is, moeten we daarmee dealen. Als je alleen in worst-casescenario's denkt, kun je niets uitrichten in je leven.»

HUMO Verdiept je vriendschap met de mama van je kind nu nog?

Fratureur «Heel erg zelfs. Ik heb Ester via vrienden leren kennen en zag haar geregeld. Op een bepaald moment zaten we samen ergens aan tafel, en stelde ze de vraag. Ze wilde heel hard een kind, maar niet per definitie een man. En ze wist dat ik óók zo'n kinderwens had.

»Zodra de beslissing genomen was, zijn we echte vrienden geworden. We gingen automatisch intenser met elkaar

om. Onze vriendschapsrelatie is nog altijd gigantisch aan het evolueren. We wonen intussen in hetzelfde huis: dat is behoorlijk heftig. En verwarrend voor de buitenwereld: zelfs mensen die al jaren weten dat ik op mannen val, denken soms nog dat ik een relatie heb met Ester.»

De Coster «Schijnhomoseksualiteit!»

Fratureur (lacht) «Ik moet de dingen toch nog vaak uitleggen. De vorige kerst was hallucinant. Je moet weten dat zowel mijn ouders als die van Ester gescheiden zijn, en dat er ook nog broers en zussen zijn. Daardoor hebben we anderhalve week lang van kerstfeest naar kerstfeest gehotst, ook al omdat iedereen Lola wilde zien. En telkens moesten we duidelijk maken dat we wél samen een kind hebben, maar géén koppel zijn. We proberen ook de evidentie weg te werken dat wij voortaan overal samen zullen opduiken. Als haar moeder bijvoorbeeld een verjaardagsetentje geeft, staat Ester erop dat haar moeder mij uitnodigt, en dat ze dat dus niet zelf moet doen. Om dat verschil – ik ben een vriend, niet het lief – blijvend te benadrukken. Ik doe dat ook consequent in mijn familie: als ze Ester erbij willen op een feestje, moeten zij haar uitnodigen. Anders blijft dat beeld van het koppel bestaan, en raakt Ester nooit aan een man. En ik ook niet (lacht).»

HUMO Heb je ooit adoptie overwogen?

Fratureur «Ik heb me erover geïnformeerd, maar ik was compleet kansloos: als alleenstaande homo lukt dat nooit.»

De Coster «En in de wet waarover ik sprak, zit ook nog een lacune: ik kan wel erkend worden als meemoeder, maar bij twee homo's die via een draagmoeder een kind krijgen, wordt de niet-biologische papa niet erkend – die moet nog altijd adopteren.»

HUMO Kunnen jullie daar een verklaring voor verzinnen?

De Coster «Ik vermoed dat we in onze samenleving het ►

SASKIA DE COSTER & GREGORY FRATEUR

► moederschap onbewust nog altijd een trapje hoger zetten dan het vaderschap. Ik heb alleszins gemerkt dat moeder zijn grenzen doorbreekt. Mensen uit de buurt met wie we vroeger nauwelijks of geen contact hadden, maken nu wel opeens een praatje. We worden toleranter en ontvankelijker tegenover vrouwen zodra ze moeder zijn.»

Frateur «Dat valt me op bij de veiligheidscontrole op luchthavens: een moeder met kind wandelt daar vrolijk door. Plots is iedereen vriendelijk tegen je.»

HUMO Maar al bij al is de wetgeving in België zeer liberaal.

De Coster «Inderdaad. In Frankrijk bijvoorbeeld is adoptie ondenkbaar – laat staan dat ze er zo'n meemamawet zouden stemmen.»

Frateur «Daarom komen veel Fransen naar hier.»

De Coster «In het UZ van Jette, waar je zaad kunt doneren, zag ik alle mogelijke kleuren, nationaliteiten en gezindten in de rij staan – zelfs chassidische joden. Dat toont toch aan hoe fundamenteel de voortplantingsdrang is? Want ik kan me voorstellen dat niet alle religies even tolerant zijn tegenover spermadonoren en draagmoeders. Maar blijkbaar vindt iedereen toch wel iets om het te rechtvaardigen – wat aantoont hoe cruciaal die drang is.»

KUSKESDANS

HUMO Homofobie schijnt weer in zwang te zijn.

Frateur «Al die mensen die in Frankrijk zo verbeteren tegen het homohuwelijk betoogden... Zo veel jongeren ook! Ik vind dat schrikwekkend. We blijven blijkbaar opgroeien met een strikt omlijnd idee van wat normaal is – en alles wat daarbuiten valt, moet worden bestreden.»

De Coster «Ja, het heeft te maken met conformisme. Samenspannen tegen diegenen die niet normaal willen doen. Want dat is nog altijd het typische verwijt, hè: holebi's willen speciaal doen. En als je dan ook

nog eens muzikant of schrijver bent, ben je helemaal de aansteller. Terwijl die geaardheid, als je ze van binnenuit beleeft, gewoon doodnormaal aanvoelt. Dat is het gespletene: je gaat jezelf haast raar vinden omdat anderen je daar voortdurend op wijzen.

»Ik geloof ook dat het daardoor komt dat holebi's elkaar graag opzoeken. Om een soort solidariteit te vinden, en strijd te voelen. Nu goed, in mijn vriendenkring is het gelukkig geen issue.»

Frateur «Niet heel lang nadat ik me op m'n zeventiende geout had, ben ik naar de stad vertrokken. Plotseling was ik daar bevriend met heel veel homoseksuelen, en heel weinig hetero's. Op een bepaald moment begon ik dat wel bizar te vinden. Mijn geluk is dat ik in de muziek ben verzeild, waar er ontzettend weinig homo's rondliepen. In de jazz waren er haast alleen stoere heteromannen. Enfin, op dit moment is mijn vriendenkring erg divers. Maar ik ben dus ook het stadium gepasseerd waarin ik de *kuskesdans* deed op holebifeesten in Zaal Jacob in Antwerpen (*lacht*).»

De Coster «Ik herinner me nog hoe moeilijk het was om uit de kast te komen. En dus trok ik ook maar naar holebifuiven. Aan de toeg zaten de lesbiennes van de oude stempel koffie te drinken – om twaalf uur 's nachts! En uiteraard werd ik door de oudste van de hoop naar de dansvloer gesleept. Ik dacht: 'Fuck, wat is dat hier? Is dat mijn toekomst?' Bij jonge holebi's van nu gaat dat toch allemaal een stuk complexer en gemakkelijker.»

HUMO Toch lokken holebi's nog altijd grapdwang uit – ik pleit zelf schuldig.

De Coster «Toen we wisten dat het een jongetje was, kreeg Inge te horen: 'Zo, nu zit er toch eens een piemel in je buik.'»

Frateur «Jezus, echt? Wij hadden een gynaecoloog die de situatie niet helemaal leek te vatten. In het begin van de zwangerschap zei die tegen ons, met zo'n vette knipoog naar mij, dat alles nog mocht:

'Profiteer er nog maar eens goed van!' En na de geboorte, met een nog vettere knipoog: 'Nog zes weken geduld hebben, hè!' Dat was, euh, nogal oncomfortabel.»

De Coster «Op de een of andere manier worden mensen ook *seksgeobsedeerd* zodra ze weten dat je geen hetero bent. Dan is er op familiefeesten, als er wat gedronken is, plots veel aandacht voor de *speciallekes*: 'Ja maar, hoe doen jullie dat eigenlijk in bed?' Terwijl seks er toch altijd een beetje raar uitziet – of het nu hetero-, homo- of lesboseks is.

»Ik heb mijn geaardheid altijd maar als een stuk van mijn identiteit beschouwd – niet als mijn hele wezen. En in m'n werk ben ik er tot nu bewust van weggebleven. Ik wilde eerst iets opbouwen, naam maken – en daarna wilde ik het er eventueel over hebben. Ik was bang van het etiket 'de lesbische schrijfster'. Dat had ik vreselijk gevonden.»

Frateur «Ik ben aan een nieuwe plaat bezig, en veel meer dan onze vorige platen zal die over liefde gaan. Ik heb me toch de bedenking gemaakt dat het wel heel bizar zou zijn als ik voortdurend over een *she* zing terwijl iedereen weet dat het een *he* betreft.»

De Coster «Op z'n Bart Kaëlls (*lacht*).»

Frateur «Op de vorige platen was ik neutraler en abstracter. Nu wil ik de dingen *carrément* benoemen.»

De Coster «In mijn volgende

'Toen we wisten dat het een jongetje was, kreeg Inge te horen: 'Zo, nu zit er toch eens een piemel in je buik''

SASKIA DE COSTER

boek zal toch een relatie tussen twee vrouwen zitten. Nu heb ik wel zin om dat uit te diepen.»

HIER IS HET ALTIJD FEEST

HUMO In welke fase van jullie leven hebben jullie dat kind gekregen?

Frateur «Ik ben het afgelopen jaar erg tot rust gekomen. Ik heb weer een thuis gevonden – dat had ik al heel lang niet meer gevoeld. En veel meer dan over een plek gaat die thuis over mensen: ik ben zo mooi omringd.

»Ik ben vader geworden op het moment waarop ik mezelf aanvaardde. Ik weet wie ik ben, en ik heb daar vrede mee. Ook professioneel: ik weet nu dat ik een muzikant ben en dat ik dat altijd zal blijven. Die basis, dat vertrouwen eigenlijk, heeft ervoor gezorgd dat ik uit liefde voor dat kind gekozen heb. Was het tien jaar geleden gebeurd, dan was het om dat kind te hebben – en dat is de foute manier.»

De Coster «Dat had ik ook: ik wilde eerst dat er een fundament was, dat ik mijn leven in een richting geduwd had waarvan ik zeker wist dat ze me ligt. Ik wilde niet een kind nemen 'omdat dat er dan toch alvast is'.

»Schrijven bleek mijn basis, en intussen heb ik daar wel iets

in opgebouwd. Ik ben het navelstaardigere wat kwijt en ik heb de ADHD'er in mezelf kunnen bedwingen: ik kies mijn projecten nu goed uit en hoef niet meer continu als een kip zonder kop allerlei dingen door elkaar te doen.»

HUMO Denken mensen wel genoeg na voor ze een kind maken? Ze vragen zich doorgaans af of ze een kind willen, maar niet of dat kind hen wil.

De Coster «Ik heb nooit een expliciete kinderwens gehad, en ik heb me inderdaad weleens de bedenking gemaakt: 'Wat ga ik dat kind te bieden hebben?' Zo'n kind moet meer zijn dan een middelje om je leven richting te geven. Het moet iets van jou krijgen.

»Op zich is kinderen krijgen iets heel bezitterigs, hè. 'Dat is van mij!' Maar je moet dat kind ook durven te delen en het in de wereld loslaten: ik wil heel veel geven, maar ik mag niet verwachten dat ik alles zal terugkrijgen. Een kind opvoeden is geen ruilhandel. Het is vooral: gulheid. En als je zoon of dochter totaal niet aan je verwachtingen voldoet, dan is dat maar zo.»

Frateur «Ik heb me allereerst afgevraagd: hoe zie ik mijn toekomst? Wie wil ik zijn in deze

wereld? En ik kon dat nooit loskoppelen van het beeld van mezelf als vader. Dat is ergens halverwege de twintig ontstaan en het is blijven groeien. En vervolgens heb ik me natuurlijk ook wel afgevraagd of ik een goeie vader zou zijn. Maar ik ben daar redelijk gerust in: ik heb zoveel goesting om dingen met Lola te doen, om haar de wereld te tonen, schoonheid te leren kennen. Ik kan er nauwelijks op wachten. Ik wil haar een honger geven. Bij ons thuis hangt een bordje: 'Hier is het altijd feest.' Die vibe wil ik doorgeven. Kom aan, duik in dat leven, want het is verdorie de moeite!

»Ouderschap moet toch vooral zijn: je kind een plek geven waarvan het kan vertrekken. Lola moet bij mij een simpele, warme thuis vinden waar ze gewoon kan zijn – waar ze niet voortdurend beoordeeld wordt en niet de hele tijd alles moet uitspreken.»

De Coster «Ik wil Amos een bepaald vertrouwen meegeven. In zichzelf en in het leven. Hij moet vrij van angst zijn. Want dat is het schadelijkst: angst. Bange mensen zijn verkrampd.»

»Ik denk ook dat ik best wel streng zal zijn. Een kind moet grenzen meekrijgen.»

Frateur «Snap ik helemaal: ik geloof dat een kind nood aan duidelijkheid heeft. Dat is toch een beetje het probleem dat ik heb met alternatieve vormen van onderwijs zoals steiner-scholen: kinderen worden er al heel vroeg geacht een eigen mening te hebben. Maar valt er op zo'n jonge leeftijd wel al een mening te vormen? Is het soms niet leuker om door je omgeving gevormd te worden en je daar later tegen af te zetten?

»Ach, ik kan hier theorieën verkondigen en voornemens uitspreken, maar eigenlijk gaat het hierom: er is een kind in mijn leven, een nieuw mens met een eigen karakter, en ik mag dat stap voor stap leren kennen.»

HUMO Hier is de romanticus in mij: is het praktisch behapbaar?

Frateur «Er zijn de regeltjes, het advies van Kind & Gezin, de zelfhulpboeken. Maar uit-

‘Er wordt ons veel te veel angst ingeboezemd. Een kind is niet van porselein, hoor’

GREGORY FRATEUR

eindelijk doe ik het allemaal op instinct: in de meeste situaties voel ik wel wat ik moet doen. Er wordt ons veel te veel angst ingeboezemd. Een kind is niet van porselein, hoor.

»Onlangs moest ik naar Brussel, en vrij impulsief besloot ik om Lola mee te nemen. Onderweg merkte ik dat ik geen pampers mee had. En ja, daar kwam een ongelukje van. Dan koop je in een nachtwinkel in Brussel snel pampers en verschoon je je baby, hè. Dat kan, dat lukt – je hoeft alle regeltjes niet uit het hoofd geleerd te hebben.»

De Coster «Borstvoeding is ook zo'n regeltje dat je opgedrongen wordt. Dat moet, als je een gezond kind wilt! Maar straks wijst een onderzoek toch weer iets anders uit.»

Frateur «Toen ik mijn moeder vroeg of ik borstvoeding had gekregen, keek ze me met rollende ogen aan. 'Nee zeg, dat werd niet gedaan in die tijd!'»

»Al die regeltjes zijn ook zo cultuurgebonden, wat ze meteen heel relatief maakt. In de eerste crèche waar we Lola hadden ingeschreven, verontschuldigde de oppas zich: 'Wij geven hier geen borstvoeding.' Ester antwoordde stomverbaasd dat ze daar eigenlijk wel blij om was. Maar in de Afrikaanse gemeenschap is het helemaal niet ongewoon dat de oppas de borst geeft, en niet de moeder.»

De Coster «Mijn Nigeriaanse buurvrouw van 70 zei me onlangs dat ik te véél bezig was met Amos. 'Laat hem af en toe maar eens in zijn wieg liggen en wenen,' zei ze. Vriendelijk, dat soort advies, maar ik doe het wel op de manier waarop ik het aanvoel.»

HUMO Bevestigen jullie voor de goede orde even dat jullie niet van die koetsjekoetsje-ouders zijn?

De Coster «Als in: een brabbeltaaltje spreken tegen je baby, de stem een paar octaven hoger? O, jawel! Ik vond het vroeger ook verschrikkelijk om ouders zo tegen hun kinderen te horen praten. Maar ik zweer het je: je begint er automatisch mee.»

HUMO Heeft het prille ouderschap jullie verder nog belangwekkend zelfinzicht opgeleverd?

De Coster «Mensen beweren vaak dat een onpeilbare kwetsbaarheid je overvalt zodra dat kindje er is. Maar ik probeer net om minder kwetsbaar te zijn: ik ben strenger geworden voor mezelf, minder flauw. Als je kind ligt te blèten, mag je zelf geen hoopje ellende zijn. Dan moet je kunnen troosten.»

Frateur «Na de geboorte van Lola kreeg ik een ontroerende sms van Jeroen Olyslaegers. 'Dit is de geboorte van je kwetsbaarheid,' stond er, 'maar op de planeet van de kwetsbaarheid is het heerlijk toeven.' Ik ben er nog niet achter wat die kwetsbaarheid precies inhoudt. Maar ik weet nu wel wat heimwee is. De afgelopen maand ben ik vaak in het buitenland geweest met 'Van Den Vos' (het theaterstuk van FC Bergman waar Frateur in zingt, red.). 's Avonds viel ik altijd in een gat. Denken: 'Het feest is voorbij, nu wil ik naar huis – naar mijn dochter.' Dat sentiment heb ik vroeger nooit gekend.»

De Coster «Ik ontdek in mezelf plotseling het verlangen om te behagen. Amos móét mij leuk vinden, en lachen en kraaien van plezier als hij mij ziet. Dat is toch een vorm van verliefdheid, ja – alleszins een sensatie die ik tevoren niet kende.»

Frateur (knikt) «Alles hiervoor was twijfel. Nu is er zekerheid.» ☐